

Τα «Μικρά β'».

Η μοναξιά σκληρή γιατί επιβάλλεται.

Η μοναχικότητα γόνιμη γιατί επιλέγεται

Γιώργος Δουατζής, ("Τα μικρά β'").

Την ποιότητα και την ευρύτητα των ενδιαφερόντων του κ. Δουατζή, είχα την ευκαιρία να γνωρίσω μέσα από δύο συνθέσεις του: την «Πατρίδα των Καιρών» και τις «Σχεδίες». Αυτό που με παρακίνησε να συνεχίσω τη μελέτη των έργων του ήταν τα πρότυπα, οι αρχές, η ειλικρίνεια, η αίσθηση του καθήκοντος, αν θέλετε, που διατρέχει όλα τα έργα του, όπως αργότερα διαπίστωσα. Από τα πιο απτά παραδείγματα της αίσθησης αυτής, πιστεύω πως αποτελούν και τα «Μικρά β'» που δημοσιεύτηκαν από τις εκδόσεις «Εξάντας», το 2004. Δεν θα ήταν απόπημα να σημειωθεί πως «ο λιτός και εν πολλοίς αφαιρετικός λόγος» που εντοπίζεται, σε μια άλλη διάσταση, στο δημοτικό τραγούδι, παρατηρείται και στην εν λόγω συλλογή, σ' αυτό εξάλλου στοχεύει και ο ίδιος.

Κάποιος που ασχολείται με τη Λαογραφία, θα αμφιταλαντευτεί μάλλον, σε ποια κατηγορία να κατατάξει αυτές τις «γνώμες», στις παροιμίες, ίσως υποστηρίξει πως δεν είναι «ρήμες», γνωμικά; ίσως. Λαοσοφία; ευσταθεί. Σίγουρα όμως θα παραδεχτεί πως κρύβουν μέσα τους την αλήθεια, μια αλήθεια που προτάσσεται του ψεύδους, της αυταπάτης, να χρησιμοποιήσω το λέξημα που ο ίδιος σε πολλά σημεία χρησιμοποιεί, που μαστίζει τη σημερινή κοινωνία. Βασικό διαφοροποιητικό δίδυμο: ο παραγωγός και ο δημιουργός (παράγουν και δημιουργεί. Η διαφορά, ο φόβος στα μάτια τους. Σημειώνει κάπου). Ο δημιουργός είναι αυτός που παίζει κατά το Δουατζή τον πρωτεύοντα ρόλο σε μια κοινωνία, η έκλειψη αυτών (οι λίγοι γίναμε λιγότεροι αναφέρει) οδήγησε στις απόκριες με διάρκεια, στο μη γνώθι σ' αυτόν, που εν τέλει οδήγησε και οδηγεί στην πνευματική αδράνεια, σε τέτοιο βαθμό που καταντήσαμε μέλη μιας τεράστιας μάζας που κατατρώγει το κάθε τι αυθεντικό και γνήσιο, το φυσικό.

Η βαρύτητα τώρα, και η ευθύνη για την αλλαγή της παρούσας κατάστασης, δίνεται από τον ίδιο το Δουατζή με την ιδιότητα του ως ποιητής (και δημιουργός θα προσθέσω εγώ), κατ' εξοχήν στους έφηβους, ακριβώς γιατί αυτοί, με τα εφηβικά τους όνειρα και την τόλμη,

την αντρειά που δεν υπόκειται σε συμφέροντα και δεν διέπεται από προϋποθέσεις και κριτήρια, μπορούν να εναντιωθούν, «πέρασε στην αγιοσύνη σαν έφηβος και κείνοι δεν κατάλαβαν», «σε βλέπω να φουσκώνεις το στέρνο και να σπας τα κελύφη τους». Τη σημασία που δίνει στους έφηβους τη γνώρισα όταν ήρθα σε επαφή με τον ίδιο. Κι αυτή η επαφή λείπει από το σύγχρονο άνθρωπο της μεγαλούπολης, ένα «φιλικό» χτύπημα στον ώμο, δεν συνεπάγεται τίποτε περισσότερο παρά την ενίσχυση αυτής της αυταπάτης, της αυτοεικόνας- ψευτοεικόνας, που κατ' ουσία μας οδηγεί στην απάτη για τον κόσμο και στην εκτίμηση της επιφάνειας και όχι του είναι. Προβάλλει ίσως ψεύτικες, ανύπαρκτες, ανάγκες που εξευτελίζουν τον άνθρωπο, ο μιμητισμός και η αναπαραγωγή, ούτε καν η παραγωγή, δεν αποτελούν το κατάλληλο (εύφορο) έδαφος για δημιουργία, για τη χαρά και όλα τα υπόλοιπα που αυτή συνεπάγεται, η αναπαραγωγή είναι η επιπλέον, η ξανά παραγωγή, και εν τέλει; Η αντιγραφή. «Πώς να ανέβουν κοιτώντας τόσο χαμηλά;»

Ο ιδανικός- θείος έρωτας, εμφανίζεται σε συνάρτηση με την ποίηση, που ακριβώς το λέξημα δίνει και το περιεχόμενο της, ποιώ, φτιάχνω κάτι με όποιον τρόπο δύναμαι και βούλομαι, ο ρόλος του ποιητή συμπίπτει με του δημιουργού εδώ, και βασική διαφορά από τον παραγωγό είναι πως ο δεύτερος παράγει με βάση το κέρδος, ο πρώτος ποιεί, σαν ένας άλλος θεός, το δικό του σύμπαν, το ιδανικό, το τέλειο ίσως, που συνυπάρχει ο έρωτας, οι δημιουργοί, η πνευματική εγρήγορση (σε αντίστιξη με την πνευματική αδράνεια) και η ηθική που ως τώρα φαίνεται να εκλείπει από παντός επιστητού, το κυριότερο: απευθύνεται σε αποδέκτες και όχι αγοραστές . Αν ο καθένας μας στραφεί με θετικότητα σε αυτά που ως ποιητής- δημιουργός ο Δουατζής μας προβάλλει/ προτάσσει/ επιτάσσει, τότε θα οδηγηθούμε σε μια παραδείσια κατάσταση, στο πραγματικό «ευ ζην». Πώς όμως να κάνουμε κτήμα μας τις αρετές του όταν το Εγώ του Εγωισμού μας καταδυναστεύει και γι' αυτό μας κατατρώγει τα σωθικά – τον εσωτερικό/ψυχικό/ πνευματικό μας κόσμο; Σε καμία περίπτωση βέβαια χωρίς τη θέληση μας.

Ένα άλλο στοιχείο που παρατήρησα, με την πρώτη κιόλας ανάγνωση του εγχειριδίου ήταν η απουσία της τελείας στο τέλος των αποφθεγμάτων. Ερωτηματικά, κόμματα, αποσιωπητικά υπάρχουν, τελεία όμως όχι, και ίσως όχι τυχαία. Επίσης δεν συνάντησα ούτε θαυμαστικό. Ίσως η εσωτερική κατάσταση του δημιουργού δεν του επέτρεψε τη συγκεκριμένη στίξη, το τέλειο και ο θαυμασμός δεν εξισώνονται με τον προβληματισμό των αποσιωπητικών, την απορία της ερώτησης ούτε τον αναβρασμό της αράδας του ασύνδετου που πολλές

φορές σε τρομάζει με την πληθώρα και το νόημα του («ο έρωτας. Παθιασμένος, ήπιος, τραχύς, άλογος, μοναδικός και κυρίως μέγας»). Ο θαυμασμός και η κατάσταση της τελειότητας θα έλθει μόνον όταν ο έφηβος, ο νέος και τα νεανικά του, άρα και δυνατά και με πολλές πιθανότητες πραγματοποίησης, όνειρα, θα γκρεμίσουν αυτή την αυταπάτη και μέσα από την νεανική του αγρανάπαυση, όση ανάπαυση μπορεί να έχει ένας νέος, θα φτάσει σε μια *δικαιολογία ύπαρξης*. Ο Θαυμασμός και το Τέλειο είναι αισθήματα ευγενικά και δεν συνάδουν με τον ΕΓΩισμό.

Ηθελήμενα δεν πέρασα σε μια δεύτερη ανάλυση, επιμέρους, της σύνθεσης και των ενοτήτων, παρά το γεγονός πως ο ίδιος ο κ. Δουατζής τη χωρίζει σε τέσσερις ενότητες, που με τη σειρά τους ξεχωρίζονται από εφτά μεγάλα σχέδια. Πιστεύω πως το συγκεκριμένο βιβλίο, αν και ο όρος «βιβλίο» δεν είναι αντιπροσωπευτικός και αυτό γιατί θα προσδώσει αρνητική σημασία στο εγχείρημα του δημιουργού, δεν προσφέρεται για καμία ανάλυση ή αποδόμηση από κανέναν μελετητή. Στόχος του ο προβληματισμός και η ανάπτυξη κριτικής. Ως πομπός αναφέρεται στους αποδέκτες που είμαστε όλοι εμείς, με στόχο το προσωπικό- ψυχικό μας κέρδος και κατάργηση της απόστασης, μιας απόστασης που απομακρύνει άτομα που φαινομενικά βρίσκονται δίπλα. Αυτό το πάγιο αίτημα για προσωπική επαφή και διαπροσωπικές σχέσεις γνήσιες και διαλεκτικές, βασισμένες στο εμείς και όχι στο στυγνό εγώ, συνάντησα και στην «Πατρίδα των Καιρών». Ο Δουατζής και πάλι εμφανίζεται σαν άλλος Ιερεμίας με άλλες προφητείες και άλλα κηρύγματα που θα οδηγήσουν στον επίγειο παράδεισο όσους (κι αυτοί πρέπει να είναι πολλοί) ακολουθήσουν αυτά που συμβουλεύει. Η ποίηση του, εμφανίζεται σαν μια συνέχεια της αρχαϊκής λυρικής ποίησης, σαν άλλες *Υποθήκαι* ή *Θεογνίδια*, σαν ένας άλλος σοφός Ξενοφάνης και Πίνδαρος.

Στην έννοια της «Υποθήκης» θα μπορούσαν να κατηγοριοποιηθούν τα «Μικρά β'», μιας και παρέχουν σε όλους εμάς, σε όλους όσους έχουν συνείδηση της παρούσας κατάστασης, τόσο στα κοινωνικά τεκταινόμενα όσο στις μεταξύ μας σχέσεις και τον έρωτα. Διαβάζοντας το «Μιλούν για παγκοσμιότητα της επικοινωνίας, μέσα από υπολογιστές της απομόνωσης», μου ήρθε κατευθείαν στο μυαλό η φράση «πο πλήκτρο και η πλήξη έχουν την ίδια ρίζα». Τόσο η παρούσα σύνθεση όσο και οι «Πατρίδες των Καιρών», που είχα, επαναλαμβάνω τη φράση, την ευκαιρία να μελετήσω, μιλούν για αυτό το πρόβλημα της απομόνωσης, κι αν από το λέξιμα απομόνωση διαγράψουμε το πρώτο συνθετικό, από-, αυτό που μένει είναι ακριβώς αυτό για το οποίο

μιλά, για το οποίο προσπαθεί να μας αποτρέψει ο Δουατζής, Η Μ ό ν ω σ η. Ο καθένας μόνος του μάχεται γι' αυτό που θεωρεί καλό, καλό ατομικό όμως, τόσο στα κοινά, όσο στον έρωτα ή και στην ποίηση. Δεν θα ήταν ατόπημα, αν κάνω λόγο για το πέρασμα από την αξία στην απαξία και την έκπτωση μας, ως άνθρωποι σε ένα πλαστό αξιακό σύστημα, στην μόνωση αυτή και στην κατασκευή μιας πλαστής πραγματικότητας γύρω από τους εαυτούς μας, αυτό που κοινώς ονομάζεται αυταπάτη.

Το να προσθαφαιρεί κανείς σελίδες και να κάνει παραπομπές και υποσημειώσεις σε μια «κειμενική ανάλυση» είναι δείγμα σπουδαίας μελέτης, το να σκέφτεται και να κάνει κτήμα του όλες αυτές τις γνώμες που παρουσιάζονται από το Δουατζή ως ένα αξιακό σύστημα που έχει καταργηθεί προ πολλού, γνώμες ίσες με τις παροιμίες, και με τον αυστηρό ορισμό της λέξης, ή με γνωμικά και παραμυθίες στη ζωή του, είναι δείγμα άριστης σπουδής.

Γιαννέλης Γιώργος.